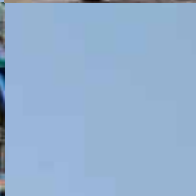
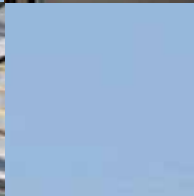
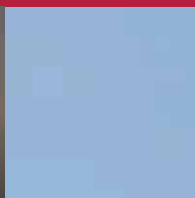

HERSTELLEN VAN DE KLAP 2008

Inhoud

Voorwoord: herstel vraagt moeilijke beslissingen	5
Feiten & cijfers	18
- Aantal verzekerden over de afgelopen 10 jaar	18
- Ontwikkeling aantal deelnemers en pensioengerechtigden	19
- Leeftijdsopbouw van actieve deelnemers	20
- Leeftijdsopbouw van pensioengerechtigden met een ouderdomspensioen	20
- Samenstelling beleggingsportefeuille	21
- Beleggingsrendementen	21

TIJD NODIG OM TERUG
TE KOMEN

6

DE KREDIETCRISIS
VAN MAAND TOT
MAAND

8

LESSEN TREKKEN UIT DE
CRISIS

11

VERKIEZING VOOR DE
RAAD VAN BEHEER

13

VERANTWOORDING
FINANCIEEL BELEID 2008

16

HELDERE
COMMUNICATIE BLIJFT
BELANGRIJK

22

Herstel vraagt moeilijke beslissingen

Er is nog nooit zoveel media-aandacht besteed aan pensioenen als in 2008. De kranten stonden er vol mee. Helaas was de beweegreden niet positief. De kredietcrisis heeft de financiële positie van pensioenfondsen in Nederland flink aangetast. Ook die van Pensioenfonds Hoogovens. In deze uitgave van het publieksjaarslag blikken we niet alleen terug op het jaar 2008, we nemen ook alvast een kijkje in 2009.

KREDIETCRISIS DOET PIJN Door de crisis daalde de dekkingsgraad in 2008 van 135,8% naar 105,5%. In het begin van 2009 zakte de dekkingsgraad zelfs even tot 100% en raakte het fonds in een situatie van onderdekking. In het tweede kwartaal van 2009 laat de dekkingsgraad gelukkig een lichte stijging zien. Per eind mei staat de dekkingsgraad op 109,9%.

HERSTELPLAN Om uit de situatie van onderdekking te raken, heeft het pensioenfonds eind maart een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Dit plan is inmiddels goedgekeurd. Uit dit plan blijkt dat het fonds over voldoende herstelkracht beschikt om binnen de gestelde termijnen weer boven de vereiste dekkingsgraad uit te komen. Een belangrijke conclusie uit het plan is dat de opgebouwde pensioenen en de pensioenuitkeringen de eerstkomende jaren niet meegroeien met de loon- en prijsstijging. Daarnaast is per 1 januari een maximale premieverhoging doorgevoerd die waarschijnlijk gedurende de hele herstelperiode van vijftien jaar nodig blijft.

LEREN VAN DE CRISIS De crisis geeft reden om na te denken. Het bestuur gaat na of het nodig is om het gevoerde (beleggings)beleid aan te passen. En zo ja, in welke mate en op welke manier. Het is zaak risico's onder ogen te zien en kansen te benutten, in een balans die bij ons pensioenfonds past.

HELDERE COMMUNICATIE Wij willen ook in een tijd als deze eerlijk en helder met u communiceren. Transparantie en het afleggen van verantwoording staan bij ons hoog in het vaandel. Vandaar dat wij u ook dit jaar weer een publieksversie van ons jaarverslag aanbieden. In deze uitgave kunt u meer lezen over ons beleid en de resultaten die wij in 2008 hebben geboekt. Als u nog meer wilt weten, kunt u het jaarverslag downloaden van www.pfhoogovens.nl.

Beverwijk, 7 mei 2009

Jacques van Exter, *voorzitter*

Rob Verhoef, *secretaris*

Tijd nodig om terug te komen

VOOR PENSIOENFONDS HOOGOVS WAS 2008 EEN ZWAAR JAAR. VALLENDE AANDELENKOERSEN EN EEN DALENDE RENTE DWONGEN HET BESTUUR TOT ONAANGENAME MAATREGELEN: GEEN PENSIOENVERHOGINGEN EN OOK HOGERE PREMIES, VOOR EEN FLINK AANTAL JAREN. JACQUES VAN EXTER, VOORZITTER VAN HET BESTUUR, BLIKT TERUG EN KIJKT VOORUIT: HOE ZIET DE TOEKOMST VAN HET PENSIOENFONDS ERUIT?

'2008 was een jaar waarin veel zekerheden omver zijn getrokken. Met name vanaf september werd de situatie extreem, toen de grote zakenbank Lehman failliet ging. Er ontstond overal angst, koersen kelderden, het vertrouwen was compleet weg. We hebben meteen maatregelen genomen en onze actieve deelnemers en pensioengerechtigden daarover uitgebreid geïnformeerd.'

Hoe heeft het beleid van het pensioenfonds in 2008 gewerkt?

'Wij voeren een vrij conservatief beleggingsbeleid. Als het heel goed gaat, heb je dan minder hoge pieken. Tegelijkertijd horen de dalen ook minder diep te zijn. We staan er relatief ook wel beter voor dan veel andere pensioenfondsen, maar toch slechter dan waar we in onze modellen rekening mee hadden gehouden. Naast de verliezen op

aandelen, heeft ook de ontwikkeling van de rente het pensioenfonds veel schade toegebracht. Zo betekent een lage rente dat je pensioenverplichtingen omhoog gaan. Als je over pakweg twintig jaar een bepaald bedrag nodig hebt, moet je nu reserveren. Daarbij houd je rekening met de rente die je jaarlijks kunt "verdienen". Dus hoe lager de rente, hoe groter je pensioenvermogen nu moet zijn.'

Wat zijn de gevolgen?

'We hadden een heel stevige buffer opgebouwd om aan te spreken in slechte tijden. Die buffer is nu verdwenen, die

heeft zijn werk dus gedaan. Het betekent dat we nu weinig vet op de botten hebben. Daarom moesten we een herstelplan maken. In dit plan hebben we vastgelegd dat de premie omhoog gaat en dat we de pensioenen van actieve deelnemers en pensioengerechtigden niet aanpassen aan de loon- en prijsstijging van 2008. Het verdere herstel moet komen uit het herstel van de markt. '

En dan is er nog een zwart scenario...

'Als de markt zich niet herstelt, komt de kwaliteit van de pensioenregeling onder druk te staan. Maar dat is echt het laatste van het laatste. We hebben als bestuur gezegd dat je zoiets niet kunt uitsluiten, en dat moet je dus ook eerlijk zeggen. We moeten met beleggen weer geld gaan verdienen, anders wordt het pensioen onbetaalbaar. De eerste tekenen van herstel lijken er nu te zijn, na alweer ruim twee jaar kredietcrisis. We zullen daar nuchter en slagvaardig op inspelen, met een goede balans tussen rendement en risico.'

Komen pensioenverhogingen en lagere premies dan ook weer in zicht?

'Zeker niet op korte termijn, we zijn niet meteen uit de zorgen. Zelfs als het een paar jaar achter elkaar beter gaat, blijven de maatregelen nodig die in ons herstelplan staan. We zijn flink beschadigd en we hebben hoe dan ook flink tijd nodig om nieuwe buffers op te bouwen.'

Het zijn spannende tijden. Hoe is dan de sfeer in het bestuur?

'Als ik terugkijk op 2008, dan wil ik er graag één aspect uitlichten: "solidariteit". Dat begrip past heel erg bij Umuïden en is dus ook sterk verbonden met het pensioenfonds. Alle betrokkenen zijn met elkaar voor het pensioenfonds

gaan staan: werkgever, deelnemers en gepensioneerden. We hebben moeilijke besluiten genomen, maar we hebben ze wel met elkáár genomen. Er wordt pijn geleden, maar die pijn is wel evenwichtig verdeeld. Ik vind dat we dat goed gedaan hebben. En uiteraard als er straks weer wat positiefs te verdelen valt, dan zal ook dat evenwichtig gebeuren.'

Jacques van Exter

De kredietcrisis van maand tot maand

DE KREDIETCRISIS BEGON OP DE HUIZENMARKT IN DE VERENIGDE STATEN, AL MEER DAN TWEE JAAR GELEDEN. LANG LEEK HET EROP DAT DE EFFECTEN VOOR EUROPA, EN DUS VOOR NEDERLAND, BEPERKT ZOUDEN BLIJVEN. MAAR IN HET NAJAAR VAN 2008 KWAM ALLES IN EEN KOLKENDE STROOMVERSNELLING.

In het kort: 2007

De eerste tekenen worden zichtbaar in maart: vele Amerikanen kunnen hun hypotheek niet meer betalen. Hypotheekbanken komen zwaar in de problemen. Ook Europese banken krijgen er last van. In september komt er een noodkreet van de grootste Britse hypotheekbank, Northern Rock. Britse spaarders staan massaal in de rij om bij hun bankfiliaal al het geld van hun rekening af te halen.

2008

■ **Januari:** Countrywide, de grootste hypotheekbank van de VS, wordt voor 4 miljard dollar overgenomen door Bank of America. Citigroup, een van de grootste Amerikaanse banken, maakt een kwartaalverlies bekend van 9,8 miljard dollar.

■ **Februari:** Verschillende banken, waaronder ABN AMRO, maken bekend dat ze voor vele miljarden moeten

afschrijven op 'slechte leningen', zoals hypotheeken in de VS. In de week van 25 februari bleek het aantal door de bank opgeëiste woningen in de VS te zijn gestegen tot 45.327 stuks, bijna 90% meer dan een jaar ervoor.

■ **Maart:** De grote zakenbank Bear Stearns raakt in zwaar weer en komt met hulp van de Amerikaanse centrale bank, de Federal Reserve (Fed), in handen van concurrent JPMorgan Chase.

■ **April:** Minister van Financiën Wouter Bos noemt de kredietcrisis de ergste crisis in de financiële wereld sinds de beurskrach van 1929.

■ **Mei:** In mei wordt bekend dat de Zwitserse bank UBS over het eerste kwartaal van 2008 een verlies van 11,5 miljard Zwitserse franken lijdt door miljardenafschrijvingen op Amerikaanse hypotheeken.

■ **Juni:** De gemiddelde nominale dekkingsgraad van Nederlandse pensioenfondsen is aan het eind van het tweede kwartaal gedaald tot 136%; eind 2007 was dit nog 144%. De nominale dekkingsgraad van Pensioenfonds Hoogovens bedraagt eind juni 136%.

■ **Juli:** De Amerikaanse regering presenteert een reddingsplan voor de noodlijdende hypotheekbanken Freddie Mac en Fannie Mae.

■ **Augustus:** Het totaal bedrag aan afschrijvingen door banken, als gevolg van de kredietcrisis, is inmiddels opgelopen tot 500 miljard dollar.

■ **September:** De ontwikkelingen raken in een stroomversnelling. De Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers gaat failliet, Bank of America neemt de grote zakenbank Merrill Lynch over. De Amerikaanse verzekeringsreus AIG komt in handen van de overheid en blijft overeind dankzij een noodkrediet van 85 miljard dollar.

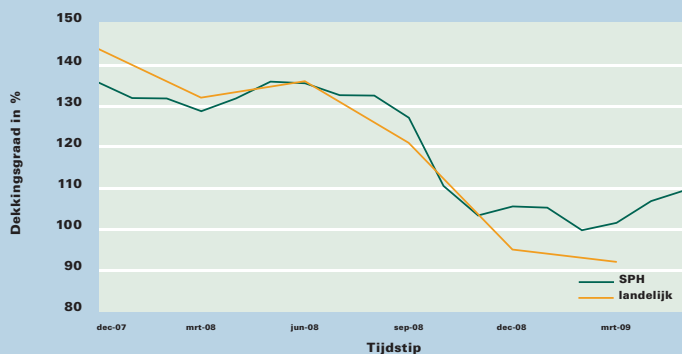
Op 29 september 2008 kelderen de aandelenkoersen wereldwijd na afwijzing van het Amerikaanse reddingsplan in de Senaat. Fortis komt deels in handen van de Nederlandse, Belgische en Luxemburgse staat. De nominale dekkingsgraad van Pensioenfonds Hoogovens is verder gedaald tot 127% per eind september.

■ **Oktober:** De Nederlandse overheid neemt Fortis Nederland voor 16,8 miljard euro volledig over. Spaarders van Icesave kunnen niet meer bij hun spaargeld. Moederbedrijf Landsbanki kampt met zware kredietproblemen. Centrale banken wereldwijd verlagen gelijktijdig de rente. Minister Bos presenteert een steunfonds van 20 miljard euro voor de Nederlandse financiële sector. De garantie op banktegoeden van consumenten gaat omhoog naar 100 duizend euro. ING krijgt een kapitaalinjectie van 10 miljard euro, Aegon van 3 miljard euro. De nominale dekkingsgraad van pensioenfondsen in Nederland bedraagt gemiddeld 109%.

■ **November:** Er worden plannen gepresenteerd voor werktijdverkorting. Corus gaat de staalproductie fors terugschroeven en honderden miljoenen besparen op kosten.

NOMINALE DEKKINGSGRAAD

De dekkingsgraad geeft de relatie aan tussen de bezittingen en verplichtingen van een pensioenfonds. De grafiek geeft het verloop weer van onze nominale dekkingsgraad in vergelijking met de gemiddelde nominale dekkingsgraad van alle Nederlandse pensioenfondsen. De zogenoemde nominale dekkingsgraad houdt geen rekening met pensioenverhogingen door loon- en prijsstijgingen. De Nederlandsche Bank hanteert deze dekkingsgraad in haar beoordeling van pensioenfondsen.

Bron landelijke dekkingsgraad: De Nederlandsche Bank

SNS Reaal krijgt als derde Nederlandse financiële instelling een kapitaalinjectie. De Amerikaanse bank Citigroup schraapt op korte termijn 50.000 banen.

■ **December:** Op 4 december wordt bekend dat de Eurozone in een recessie verkeert. Een paar dagen later volgt het nieuws dat de nominale dekkingsgraad van de grootste Nederlandse pensioenfondsen is gedaald tot 90%. Dat is minder dan de minimumgrens van 105% die De Nederlandsche Bank stelt. De nominale dekkingsgraad van Pensioenfonds Hoogovens is op dat moment 106%.

2009

■ **Januari:** In januari start bij Corus IJmuiden de werk-tijdverkorting. ING schraapt 7.000 banen. Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden neemt een stimuleringsplan aan ter waarde van 819 miljard dollar. Het kabinet helpt mensen die door de kredietcrisis hun huis niet kunnen verkopen en die buiten hun schuld betalingsproblemen hebben.

■ **Februari:** Het Centraal Planbureau maakt bekend dat Nederland in een diepe recessie verkeert. Dit jaar krimpt de Nederlandse economie naar verwachting met 3,5%. De werkloosheid zal oplopen tot gemiddeld 5,5% in 2009 en tot 8,75% in 2010. Pensioenfondsen krijgen vijf jaar de tijd

om hun reserves op peil te brengen. De nominale dekkingsgraad van de grote pensioenfondsen ligt, in tegenstelling tot december 2008, in februari ruim onder de 90%. Die van Pensioenfonds Hoogovens is dan 100%.

■ **Maart:** Het kabinet investeert 'fors in de toekomst van Nederland'. Er is een stimuleringspakket van 6 miljard euro voor de korte termijn. Het kabinet neemt ook maatregelen om het beloningsbeleid van de financiële sector aan te pakken. De nominale dekkingsgraad van Pensioenfonds Hoogovens is licht gestegen naar 101,5%.

■ **April:** Ongeveer 350 van de 650 pensioenfondsen moesten voor 1 april 2009 een herstelplan indienen bij De Nederlandsche Bank. De G20 top (de negentien grootste nationale economieën plus de Europese Unie) maakt op 2 april ingrijpende afspraken over de aanpak van de kredietcrisis en de recessie.

Staatssecretaris De Jager heeft de Belastingdienst opdracht gegeven soepeler om te gaan met bedrijven die door de economische crisis een betalingsachterstand bij de fiscus hebben. Bedrijven kunnen deeltijd-WWW aanvragen.

■ **Mei:** Eind mei staat de nominale dekkingsgraad van Pensioenfonds Hoogovens op 109,9%.

■ **Juni:** De Europese Centrale Bank verwacht dat Europese banken nog 238 miljard euro zullen moeten afschrijven. Het Centraal Planbureau presenteert zeer sterk neerwaarts herziene ramingen voor de Nederlandse economie: de economische krimp zal in 2009 toenemen van 3,5% tot 4,75%.

BELEGGINGSBELEID VAN DE TOEKOMST

Lessen trekken uit de crisis

BELEGGEN WAS IN 2008 EEN KWESTIE VAN EXTREMEN, VAN GEBEURTENISSEN DIE VOORHEEN NIEMAND VOOR MOGELIJK HAD GEHOUDEN. OOK FRANTS NIELSEN NIET, ALS LID VAN DE RAAD VAN BEHEER EN VOORZITTER VAN DE BELEGGINGSADVIESCOMMISSIE VAN HET PENSIOENFONDS. 'WE HADDEN HET NIET HEEL VEEL ANDERS KUNNEN AANPAKKEN, MAAR WE MOETEN HIER OOK ZEKER VAN LEREN.'

'Er waren natuurlijk in 2007 al signalen, het begon in dat voorjaar al mis te gaan op de Amerikaanse hypotheekmarkt. Maar dat in de herfst van 2008 het vertrouwen in het financieel systeem zo snel en zo totaal zou verdwijnen, dat hadden wij en met ons heel veel anderen, niet eerder meegemaakt en niet voor mogelijk gehouden. Daar moet je reëel in zijn.'

Met de neus op de feiten

'We zijn, ondanks ons voorzichtige beleggingsbeleid, hard met onze neus op de feiten gedrukt, ook al staan we er misschien beter voor dan menig ander pensioenfonds.' Het is volgens Frants Nielsen belangrijk om te bestuderen wat er ten aanzien van het beleggingsbeleid geleerd kan worden van het afgelopen jaar: 'We moeten voorzichtig zijn dat we deze crisis niet te snel wegzetten als "buitensporig, eenmalig, en niet voor herhaling vatbaar". We heb-

Frants Nielsen

ben gemerkt dat we in ons risicobeheer rond beleggingen de gelijktijdige daling van zowel de rente als van de aandelenkoersen niet hadden ingerekend.'

Nadenken over veranderingen

De Beleggingsadviescommissie en de Beleggingsafdeling denken na over de vraag hoe het risicobeheer rond beleggingen versterkt kan worden. Zijn er al concrete zaken die kunnen gaan veranderen? Frants Nielsen noemt er één: 'We zullen meer met scenarioanalyses gaan werken. Hiermee kunnen we mogelijke ontwikkelingen inschatten en beoordelen hoe we kunnen reageren als die omstandigheden zich voor zouden doen. Een bijkomend voordeel van scenarioanalyses is dat we bij de uitvoering van het beleggingsbeleid alert zijn op de signalen die op een bepaald scenario kunnen wijzen. Hierdoor kunnen we snel reageren om dreigende risico's tegen te gaan, dan wel kansen - want elk scenario biedt naast risico's ook kansen - te benutten.'

Verantwoord uit het dal

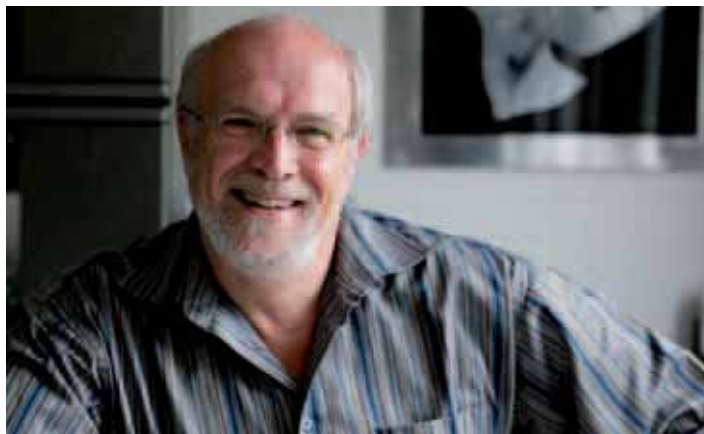
De Nederlandsche Bank kijkt steeds strenger naar het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Frants Nielsen is er nuchter over: 'Ik denk niet dat ons beleggingsbeleid er de afgelopen jaren wezenlijk anders zou hebben uitgezien zonder toezicht van De Nederlandsche Bank. We moeten nu verder bouwen aan een analyse van wat er is gebeurd. We gaan inspelen op de mogelijkheden die de huidige beleggingsmarkten bieden. Zo komen we verantwoord uit het dal. Daar zal De Nederlandsche Bank de komende tijd ongetwijfeld op toezien. Wij zijn vol vertrouwen dat we ook in de toekomst die toets goed zullen doorstaan.'

VERKIEZING VOOR RAAD VAN BEHEER

Vorig jaar hebben de vakverenigingen en de Vereniging van Oud-Hoogovensmedewerkers uitgesproken dat het hun voorkeur heeft pensioengerechtigden direct mee te laten beslissen in de Raad van Beheer (het bestuur). Daarom is er in april 2008 voor het eerst een verkiezing gehouden voor vier pensioengerechtigden in de Raad van Beheer. Daarbij konden 14.380 pensioengerechtigden hun stem uitbrengen op een van de kandidaten. Er werden 6.390 geldige stemmen uitgebracht, een opkomst van ruim 44%. Theo Wortman, Henk Kerssens en Gerard Horn werden benoemd als kandidaat van de Vereniging van Oud-Hoogovensmedewerkers. Ruud Geutskens werd benoemd als kandidaat van FNV Bondgenoten.

‘Veel lezen, veel vragen’

PROCESTECHNOLOOG RUUD GEUTSKENS (63) GING IN MAART 2008 MET PREPENSIOEN EN IS DAARNA VRIJWEL DIRECT ALS PENSIOENGERECHTIGDE IN DE RAAD VAN BEHEER GEKOZEN. ‘IK WAS AL JAREN LID VAN DE PENSIOENWERKGROEP VAN DE FNV, DE SOCIAALECONOMISCHE PROBLEMATIEK HEEFT ME ALTIJD ZEER BEZIGGEHOUDEN.’

‘Door dat werk had ik het idee dat ik aardig op de hoogte was, maar toen ik eenmaal gekozen was en er bovendien hectische tijden uitbraken, merkte ik dat het toch een zeer ingewikkeld werkterrein was. Die moeilijkheidsgraad is me niet meegevallen. Het betekende voor mij vooral: heel veel lezen en heel veel vragen. Dat heb ik wel geleerd: als je het niet begrijpt, moet je gewoon je mond opendoen. Je hoeft niet alle details te snappen, maar je moet wel de mechanismen begrijpen. Alleen dan kun je de voorstellen beoordelen waar specialisten mee komen. En ik realiseer me heel goed dat het gaat om het geld van 35.000 mensen.’

Ruud Geutskens is zeer te spreken over de samenwerking binnen de Raad van Beheer. 'Alle leden hebben hetzelfde doel voor ogen. Het zijn zonder uitzondering betrokken mensen die serieus met deze klus bezig zijn. Daar kan ik alleen maar groot respect voor hebben. We hebben natuur-

lijk allemaal onze belangen, maar als het op beslissen aankomt, schuift het weer in elkaar. Er is sprake van grote eensgezindheid in de besluitvorming. In de politiek, waar ik vroeger erg actief was, gaat het vaak om de discussie en het gelijk krijgen. Hier gaat het om de inhoud.'

'Ik ben optimist, maar ook realist'

GERARD HORN (65) HEEFT EEN LOOPBAAN IN DE FINANCIËLE SECTOR BIJ CORUS ACHTER DE RUG. DE RAAD VAN BEHEER WAS VOOR HEM GEEN ONBEKEND TERREIN: HIJ WAS AL LID NAMENS DE WERKGEVER VAN 2001 TOT 2005, NU WAS HIJ OPNIEUW KANDIDAAT, NAMENS DE VOHM.

Gerard Horn realiseert zich terdege dat het pensioenfonds zware tijden beleeft en vervelende beslissingen heeft moeten nemen. Tegelijkertijd heeft hij over de kredietcrisis en de kansen op herstel een nuchtere opvatting: 'Bij de berekening van de dekkingsgraad is de rente een wezenlij-

ke factor. Als de rentecurve bijvoorbeeld één procentpunt hoger uitkomt dan nu het geval is, kan de dekkingsgraad van veel pensioenfondsen zo met vijftien punten omhoog gaan. Zoiets kan best binnen een half jaar gebeuren. Daarnaast is het juist nu van het grootste belang om de juiste beleggingsbeslissingen te nemen. Als econoom zeg ik dat er eerst sprake zal zijn van herstel op de financiële markt, gevolgd door herstel in de economische activiteiten. In de loop van 2009 voorzie ik de start van een opwaartse beweging. Als de ontwikkeling vergelijkbaar is met het herstel in de periode 2003-2006, dan gaat het over een paar jaar weer uitstekend. Ik ben optimist, maar ook realist.'

Net als Ruud Geutskens stelt Gerard Horn vast dat de eenstemmigheid in de Raad van Beheer groot is: 'Je zoekt naar evenwicht en in dit bestuur is dat kennelijk goed mogelijk. Er zijn nauwelijks problemen omdat achterbanen, ondanks dat zij hoge eisen stellen, evenwichtige oplossingen niet in de weg staan.' Ook voor mij geldt dat er wensen zijn vanuit de VOHM, maar die laat het vervolgens aan haar vertegenwoordigers over om daar verstandig mee om te gaan.'

VERANTWOORDING EN TOEZICHT

De Raad van Beheer, het bestuur, is het hoogste orgaan van het pensioenfonds. Om een goed pensioenfondsbestuur te waarborgen, vraagt de Raad van Beheer zelf ook een oordeel over het eigen functioneren. Dat gebeurt op twee manieren.

Tenminste één keer per jaar legt de Raad van Beheer verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan, met name over het gevoerde beleid. Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden: twee namens de werkgever, twee namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden.

De Commissie van intern toezicht beoordeelt jaarlijks hoe het pensioenfonds is georganiseerd en of procedures op een juiste manier zijn toegepast. Ook beoordeelt de commissie hoe de Raad van Beheer omgaat met de risico's op de langere termijn. De commissie bestaat uit tenminste drie onafhankelijke externe deskundigen die worden benoemd door de Raad van Beheer.

In 2008 is het Verantwoordingsorgaan (VO) voor het eerst met zijn werkzaamheden begonnen. Het VO vindt dat het gevoerde beleid, ook kijkend naar de onrust op de financiële markten, past bij het beleid van het pensioenfonds. Zo heeft de Raad van Beheer bij het nemen van de ingrijpende besluiten eind 2008 (het niet verhogen van de pensioenen en het verhogen van de premie) de pijn evenwichtig verdeeld over alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Verder geeft het VO een compliment voor de duidelijkheid en de compleetheid van het persoonlijk pensioenoverzicht dat de deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks thuis ontvangen. Ook de Commissie van intern toezicht (CIT) is in 2008 begonnen met haar werkzaamheden. De CIT is van mening dat de bestuursstructuur goed en open is georganiseerd. Verder vindt de CIT dat er is een juiste verhouding bestaat tussen de verschillende organen en dat hun betrokkenheid groot is. Er wordt volgens de CIT vanuit vertrouwen gewerkt zonder de eisen van de tijd en de omgeving te negeren.

Verantwoording financieel beleid 2008

OM DE FINANCIËLE GEZONDHEID VAN EEN PENSIOENFONDS TE BEPALEN ZIJN TWEE ZAKEN VAN BELANG. ALLEREERST HET PENSIOENVERMOGEN: DAT ZIJN DE BEZITTINGEN VAN HET FONDS WAARUIT DE PENSIOENEN WORDEN BETAALD. EN TEN TWEEDE DE WAARDE VAN DE PENSIOENVERPLICHTINGEN: DEZE GEEFT EEN SCHATTING VAN DE VERWACHTE WAARDE VAN DE PENSIOENUITKERINGEN DOOR HET PENSIOENFONDS.

Eind 2007 had het pensioenfonds een pensioenvermogen van 5.195 miljoen euro en pensioenverplichtingen van 3.825 miljoen euro. De gezondheid van het fonds kunnen we afleiden uit de zogenaamde dekkingsgraad, ofwel het pensioenvermogen gedeeld door de pensioenverplichtingen. Ook kunnen we de financiële gezondheid van het fonds aflezen uit de buffer: het pensioenvermogen minus de pensioenverplichtingen. Eind 2007 was de dekkingsgraad 135,8% en de aanwezige buffer 1.370 miljoen euro. Door de financiële crisis zijn beide aanzienlijk afgenomen. Hoe heeft dit kunnen gebeuren?

De kern van ons financiële beleid is dat we voorzichtig beleggen, dat wil zeggen met weinig risico. Dat geeft een maximale zekerheid voldoende geld te hebben om de toekomstige pensioenuitkeringen te kunnen betalen. Maar als je voldoende geld wilt verdienen om de pensioenuitkerin-

gen ieder jaar aan te kunnen passen aan de loon- en prijsstijging, dan is rendement op beleggingen noodzakelijk. En daarvoor moet het pensioenfonds enig risico durven nemen. Met die aanpak hebben we door de jaren heen voldoende geld verdiend om een waardevast pensioen te kunnen uitkeren. Maar de financiële crisis zorgde ervoor dat het pensioenfonds geld verloor. Geld verdienen met beleggingen was in 2008 een bijna onmogelijke taak. Hierdoor nam het pensioenvermogen sterk af. De beleggingen in aandelen, maar ook in bedrijfsleningen en speciale beleggingen deden het slecht met een verlies van 962 miljoen euro.

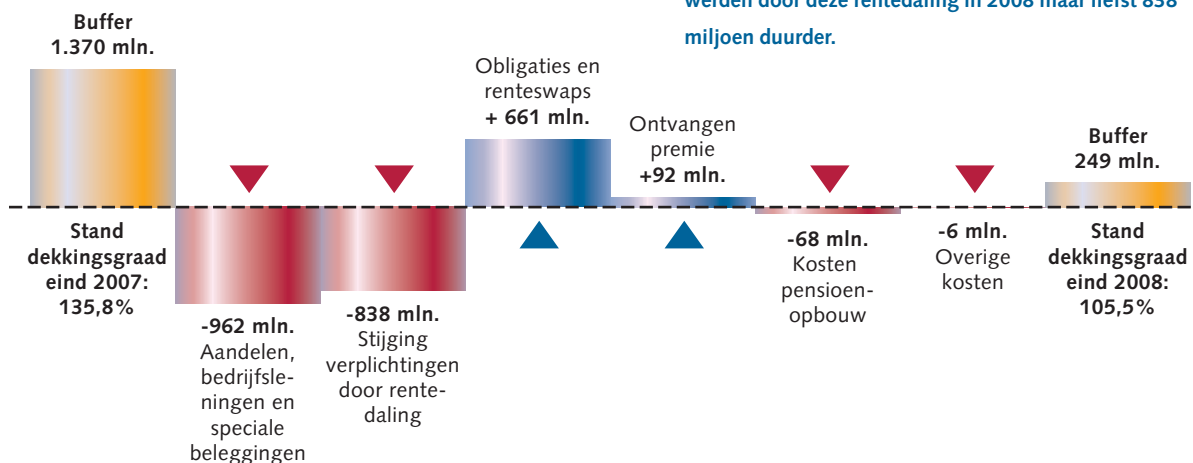
Ook daalde de rente aanzienlijk. Hierdoor zijn de toekomstige pensioenverplichtingen flink duurder geworden. Dit ging ook op voor Pensioenfonds Hoogovens. Hoe dat kan, leest u op de pagina hiernaast. Door de daling van de rente stegen onze pensioenverplichtingen met een bedrag van 838 miljoen euro. Het pensioenfonds probeert door te beleggen in obligaties en zogenaamde renteswaps deze stijging bij te benen. Dit betekent dat het pensioenfonds in 2008 minimaal 838 miljoen euro moest verdienen met deze beleggingen om de stijging van de pensioenverplichtingen bij te houden. Het pensioenfonds wist hiervan 661 miljoen euro goed te maken. Verder boekte het pensioenfonds een kleine winst van 18 miljoen euro doordat de kosten van de pensioenopbouw en van wat andere

effecten achterbleven op de ontvangen pensioenpremie.

Het totale verlies op de beleggingen kwam uit op 301 miljoen euro: 962 miljoen verlies op aandelen, bedrijfsleningen en speciale beleggingen tegenover 661 miljoen verdiensten met ons beleid om rentebewegingen bij te houden. Dit betekent een negatief beleggingsrendement van 6% over het jaar 2008. Vergeleken met een gemiddeld beleggingsverlies van 16% door andere Nederlandse pensioenfondsen, is een verlies van 6% een goede prestatie te noemen.

Door het verlies op onze beleggingen en de stijging van onze pensioenverplichtingen was het pensioenvermogen eind 2008 afgenomen tot 4.748 miljoen euro en waren de verplichtingen gestegen tot 4.499 miljoen euro. De dekkinggraad bedroeg daardoor 105,5%. De buffer was afgenomen met 1.121 miljoen euro en bedroeg 249 miljoen euro. Onze buffer kwam hiermee onder het door de Pensioenwet vereiste niveau van 679 miljoen euro. Hierdoor was er onvoldoende geld om de pensioenen eind 2008 aan te passen aan de loon- en prijsstijging en moest het pensioenfonds een herstelplan indienen bij De Nederlandsche Bank.

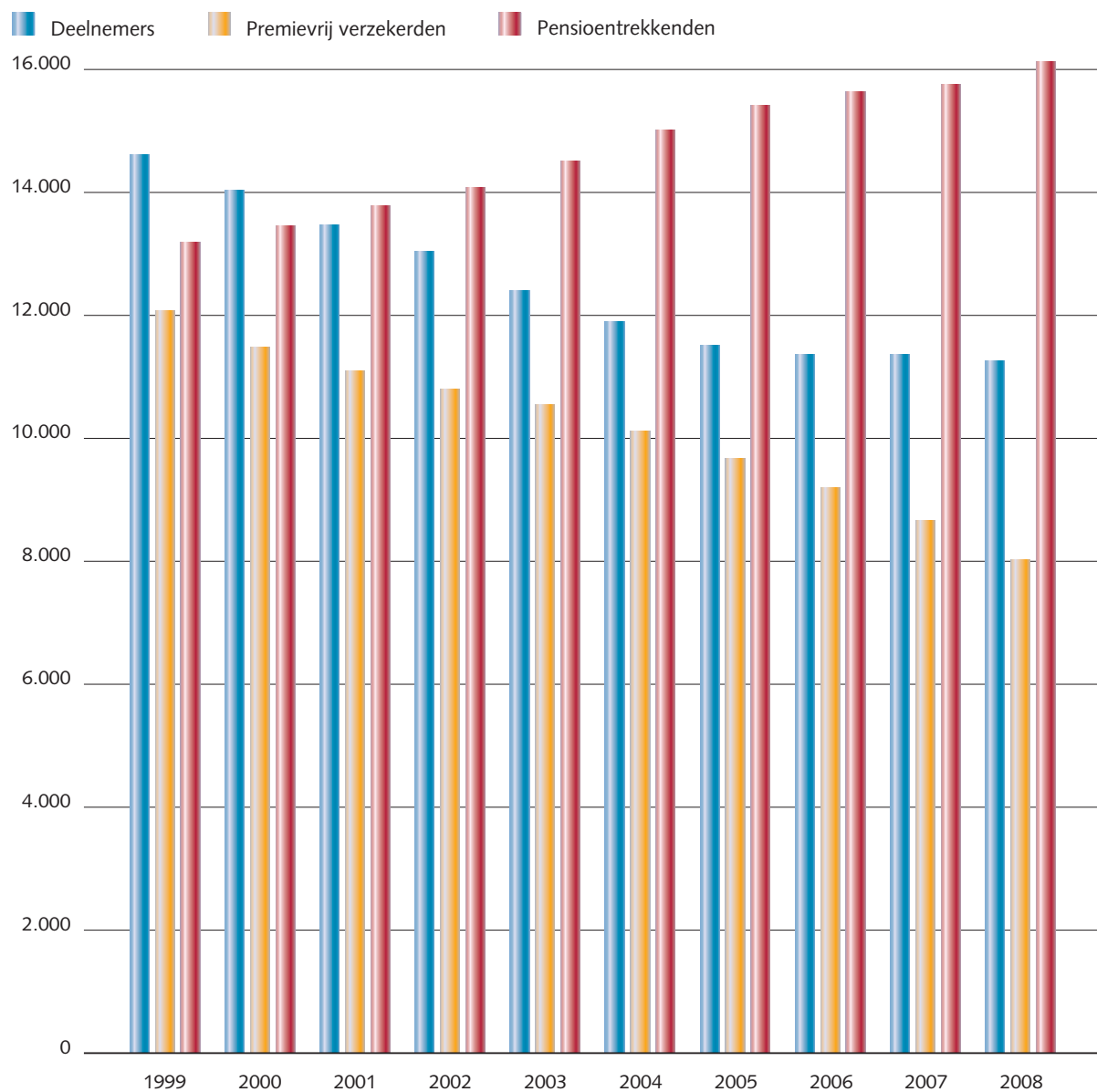
Financiële resultaten in 2008

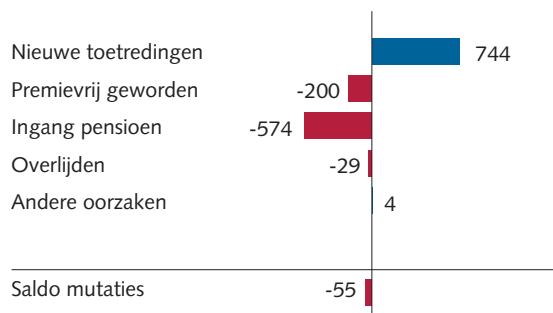
WAAROM STIJGEN DE PENSIOEN-VERPLICHTINGEN DOOR EEN LAGERE RENTE?

Pensioenfondsen moeten de actuele stand van de rente gebruiken om te berekenen hoeveel geld zij nu opzij moeten zetten om alle toekomstige pensioenen uit te kunnen betalen. Vergelijk het met een spaarrekening. Stel je wilt een bedrag storten om over 20 jaar 20.000 euro te hebben. Bij een rente van 5% moet je dan op dit moment 7.500 euro inleggen. Maar stel dat de rente 3% is, dan moet je opeens 11.000 euro storten om over 20 jaar het bedrag van 20.000 euro bij elkaar te sparen. Zo werkt het dus ook in de pensioenwereld. Als de rente daalt, moet het pensioenfonds meer geld opzij zetten om alle toekomstige pensioenen uit te kunnen betalen. De toekomstige pensioenverplichtingen worden als het ware duurder. In 2008 daalde de rente waarmee het pensioenfonds moest rekenen van 4,8% tot 3,6%. De pensioenen werden door deze rentedaling in 2008 maar liefst 838 miljoen duurder.

Aantal verzekerden over de afgelopen 10 jaar

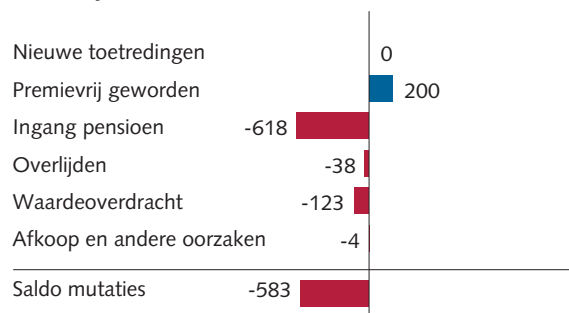

Ontwikkeling aantal verzekerde deelnemers

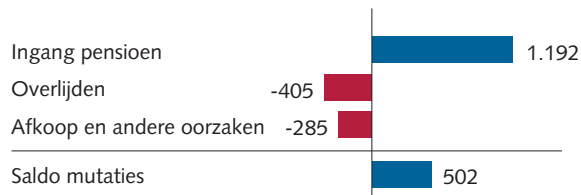
Stand einde boekjaar 11.312

Ontwikkeling aantal premienvrij verzekerden

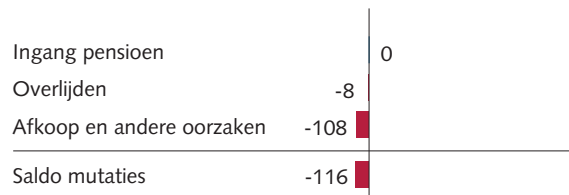
Stand einde boekjaar 8.083

Ontwikkeling aantal mensen met ouderdomspensioen

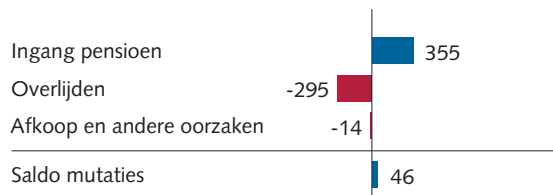
Stand einde boekjaar 9.616

Ontwikkeling aantal mensen met arbeidsongeschiktheidspensioen

Stand einde boekjaar 733

Ontwikkeling aantal mensen met nabestaandenpensioen

Stand einde boekjaar 5.657

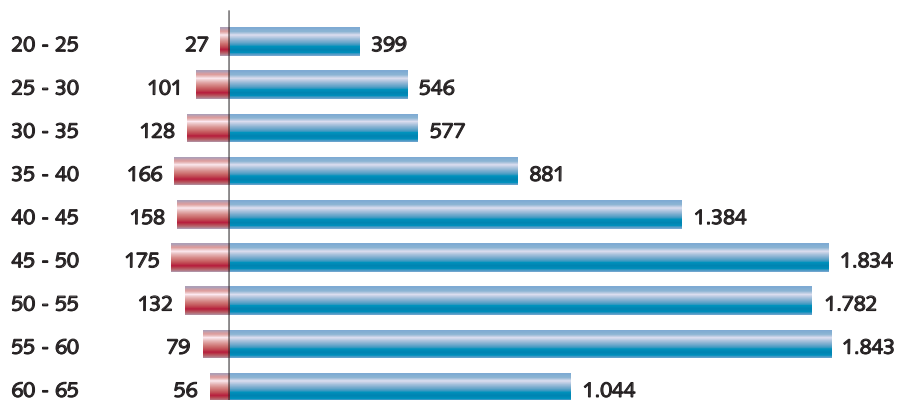
Ontwikkeling aantal mensen met wezenpensioen

Stand einde boekjaar 148

Leeftijdsofbouw van actieve deelnemers per 31 december 2008

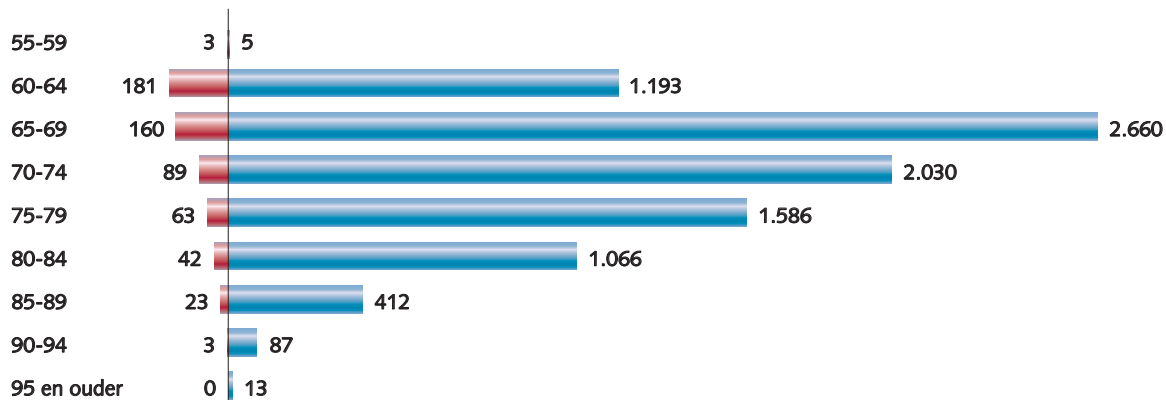
Vrouwen Mannen

Totaal 1.022 vrouwen 10.290 mannen

Eindtotaal 11.312**Leeftijdsofbouw van pensioengerechtigden met een ouderdomspensioen per 31 december 2008**

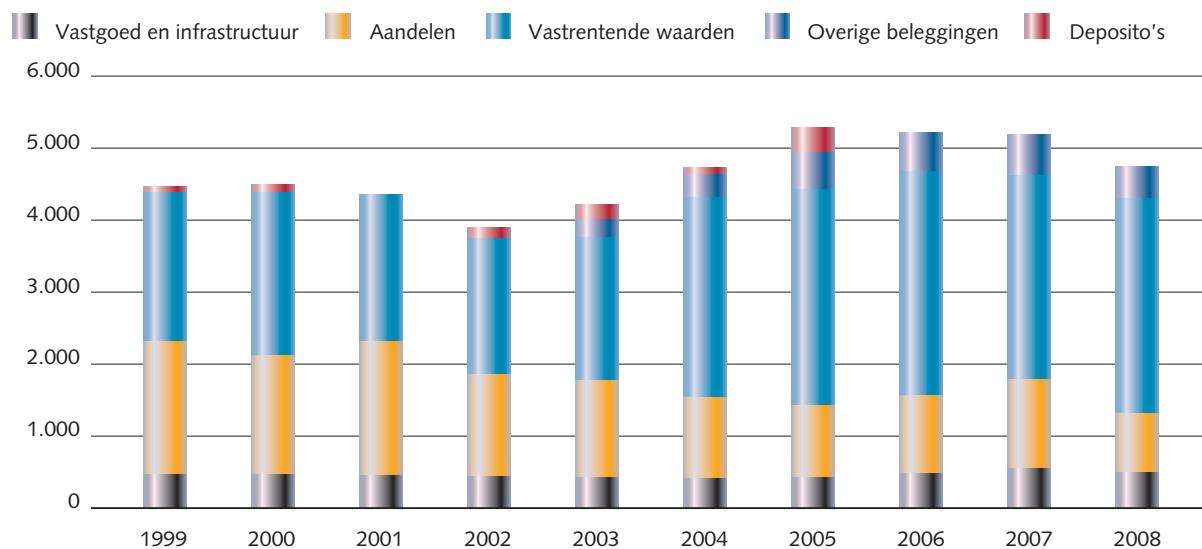
Vrouwen Mannen

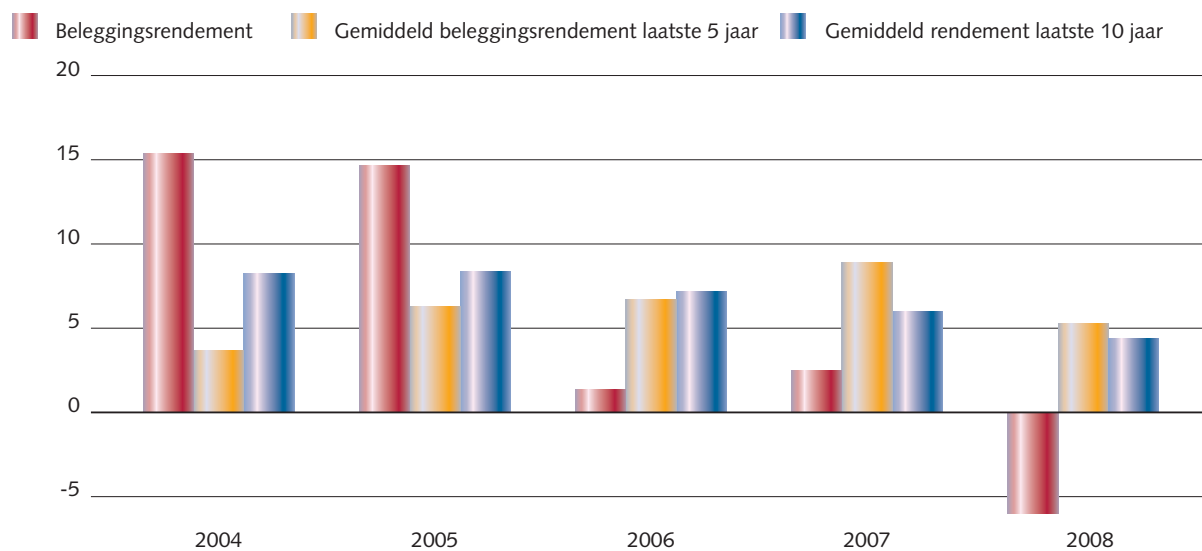
Totaal 564 vrouwen 9.052 mannen

Eindtotaal 9.616

Samenstelling beleggingsportefeuille, in miljoen euro

Beleggingsrendementen, in procenten

Heldere communicatie blijft belangrijk

WE WILLEN ONZE VERZEKERDEN ZO GOED MOGELIJK INFORMEREN, MAAR PENSIOEN IS EN BLIJFT EEN COMPLEX ONDERWERP. DAAROM STREVEN WE NAAR HELDERE EN BEGRIJPelijke COMMUNICATIE. IN DE HUIDIGE MOEILIJKE OMSTANDIGHEDEN HEEFT DAT GELEID TOT EXTRA INSPANNINGEN IN 2008 EN IN 2009.

Het streven naar goede communicatie sluit naadloos aan bij de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt. De AFM (Autoriteit Financiële markten) ziet in het kader van die wet toe op een goede informatievoorziening door pensioenfondsen.

In de afgelopen extreme periode hadden we die extra aansporing nauwelijks nodig. Het is voor ons vanzelfsprekend dat we alle betrokkenen tijdig, begrijpelijk en adequaat op de hoogte stellen. Er heerst veel onrust en onzekerheid en het pensioenfonds wil die, waar mogelijk, wegnemen. Daarom kregen in december alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden persoonlijk bericht over de ingrijpende maatregelen die het bestuur heeft moeten nemen vanwege de kredietcrisis. In de volgende fase, toen het pensioenfonds zijn herstelplan had gemaakt, zijn opnieuw alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden daarover persoonlijk geïnformeerd. Ook onze website,

www.pfhoogovens.nl, biedt alle belanghebbenden voortdurend de meest actuele informatie rondom het pensioen en de gevolgen van de kredietcrisis.

Deelnemers spelen actieve rol

Niet alleen in deze tijden ligt de nadruk op heldere en begrijpelijke communicatie. Het past ook in het beleid van het pensioenfonds. We doen dagelijks ons best om te zorgen voor informatie die makkelijk leesbaar is. Dit betekent: gewone taal en zo weinig mogelijk ingewikkeld jargon. Ook het overzichtelijk presenteren van de informatie is hierbij belangrijk. Maar wat vinden de ontvangers ervan? Hebben ze wensen en tips? Om daar achter te komen, hebben we in 2008 panels van Corus-medewerkers samengesteld. De panels kregen het verzoek om kritisch te kijken naar verschillende brochures en naar het informatiepakket dat deelnemers vlak voor hun pensionering ontvangen. De Corus-medewerkers gaven aan op welke punten zij de teksten van de brochures en het informatiepakket niet duidelijk vonden en waarom. Deze groepsdiscussies hebben ons waardevolle inzichten opgeleverd, waardoor onze informatie een stuk toegankelijker is geworden. In de toekomst zullen we opnieuw panels inzetten om onze communicatie-uitingen te testen. Zo zijn we er immers zeker van dat de boodschap overkomt.

Op maat gesneden pensioenoverzicht

In het kader van heldere communicatie is het sinds 2008 wettelijk verplicht het gestandaardiseerd Uniform Pensioenoverzicht (UPO) naar actieve deelnemers te sturen. De gedachte erachter is dat deelnemers met pensioenen van verschillende werkgevers de pensioenbedragen uit de overzichten gemakkelijk bij elkaar op kunnen tellen, met daarbij eventueel het pensioen van de partner.

Voor de invoering van het UPO stuurden wij al een aantal jaren een eigen op maat gesneden overzicht naar al onze deelnemers. Ons eigen overzicht is een stuk uitgebreider dan het UPO, het bevat alle belangrijke bedragen en rekenvoorbeelden en veel toelichtingen. We waren dus al goed op weg. Weglaten van wat onze deelnemers gewend waren, past niet in ons beleid. Dat zou een verslechtering zijn in plaats van een verbetering. Vandaar dat alle actieve deelnemers voor het eerst in 2008, en vervolgens in 2009, beide overzichten in één handzame uitgave hebben ontvangen. Ook pensioengerechtigden hebben in het najaar

van 2008 voor het eerst een persoonlijke pensioenoverzicht ontvangen en zullen dit ook voortaan jaarlijks krijgen.

Persoonlijke gesprekken

De hiervoor genoemde vormen van communicatie zoals de website, brochures, brieven en pensioenoverzichten, zijn belangrijke vormen van communicatie. Toch hechten we veel waarde aan persoonlijke communicatie. Zo ontvangen deelnemers vlak voor hun pensionering niet alleen een uitgebreid informatiepakket, we nodigen ze ook meteen uit voor een persoonlijk voorlichtingsgesprek. Dat kost relatief veel tijd, maar het is zeker de moeite waard. We kunnen dan de specifieke vragen van deelnemers beantwoorden en de persoonlijke pensioensituatie goed doornemen. Verder geven we elke maand voorlichting aan nieuwe Corus-medewerkers en verzorgen we voorlichtingen op verzoek. Mede dankzij zulke bijeenkomsten weten we wat er leeft onder de deelnemers, en dat maakt het weer mogelijk de communicatie verder te verbeteren.

Positief oordeel

Bij het streven naar verbetering van de communicatie past ook het klanttevredenheidsonderzoek dat het pensioenfonds in 2008 heeft laten uitvoeren. De resultaten laten zien dat het fonds door zijn verzekerden bijzonder positief wordt beoordeeld. Onder meer het jaarlijkse overzicht, het informatiepakket bij pensionering, de presentaties en het persoonlijk voorlichtingsgesprek worden goed en soms zelfs bovengemiddeld beoordeeld. Ook de dienstverlening, waaronder de persoonlijke benadering, en de contacten van het pensioenfonds worden zeer op prijs gesteld. Wij zijn erg tevreden met de behaalde resultaten. Het harde werken, werpt zijn vruchten af.

STICHTING PENSIOENFONDS HOOGOVS

POSTBUS 10000, 1970 CA IJMUIDEN, TELEFOON (0251) 49 16 02, FAX (0251) 47 10 81, E-MAIL PENSIOENFONDS@PFHOOGOVS.NL, INTERNET WWW.PFHOOGOVS.NL

Colofon

Productie en realisatie vMTB Communicatie, Driehuis

Vormgeving M.Art, Haarlem

Fotografie Chris Hoefsmid, Haarlem

Grafieken Rik van Schagen, Steamwork Graphics, Schiedam

Drukwerk Thieme Almere

Dit publieksjaarverslag bevat een selectie van de informatie uit het jaarverslag 2008 van Stichting Pensioenfonds Hoogovens. Belangstellenden kunnen dit verslag downloaden van www.pfhoogovens.nl of een gedrukte versie aanvragen bij het pensioenfonds. Het telefoonnummer is (0251) 49 10 83.